

Tomáš STERNECK (ed.), *Historica Třeboň 1526–1547. Listy, listiny a jiné prameny k politickým dějinám období zrodu habsburské monarchie. Díl I. Písemnosti z let 1526–1535 (= Documenta res gestas Bohemicas saeculorum XVI.–XVIII. illustrantia, Series A, Volumen II-1), Praha, Historický ústav 2010, 442 s., ISBN 978-80-7286-169-9.*

Sbírka *Historica Třeboň*, která je uložena ve Státním oblastním archivu v Třeboni, vznikla výběrem těch písemností především z rožmberského, ale také švaberského a dalších archivů, které mají prvořadý význam pro politické dějiny středověkého a raně novověkého Českého státu s četnými přesahy do blízkého i vzdáleného zahraničí. Z materiálu uloženého v tomto elitním pramenném souboru čerpala a stále čerpá dlouhá řada historiků, včetně autorů zásadních syntetizujících děl a dalších klíčových monografií obírajících se dějinami českých zemí. Na novodobé uspořádání sbírky měl ostatně nezanedbatelný vliv sám zakladatel moderního českého dějepisectví František Palacký. Nařízením vlády č. 170 z 31. května 2000 byl Historikům přiznán statut Národní kulturní památky. Naprostá většina mimořádně cenných pramenů z této kolekce se přitom doposud nedočkala zpřístupnění ve vědeckých edicích. Příprava kritického vydání raně novověké části třeboňských *Historik* se proto stala součástí široce koncipovaného ambiciózního edičního projektu *Documenta res gestas Bohemicas saeculorum XVI.–XVIII. illustrantia – Prameny k českým dějinám 16.–18. století*, realizovaného pod záštitou Historického ústavu Akademie věd České republiky a Historického ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity. Předložený první svazek edice přináší dosud nevydané dokumenty z let 1526–1535, a to vždy v plném znění, s kompletním textověkritickým aparátem a podrobným rejstříkem. Důležitou součástí práce je také úvodní metodologická rozprava, která se zevrubně vypořádává s problémy zpřístupňování raně novověkých písemných pramenů.

Knihu, doplněnou o ukázkové reprodukce archiválií a anglické resumé, uvítají všichni zájemci o české a (středo)evropské dějiny na prahu novověku. Pokrývá velmi dynamickou, významnými událostmi doslova napěchovanou epochu zrodu, utváření a prosazování struktur velké monarchie středoevropských Habsburků. Ze stěžejních problémů tehdejšího dění se v otištěných pramenech odrážejí mimo jiné konfrontace stavovských korporací i jednotlivců z řad domácí šlechty s novým, centralizačním kursem zeměpanské politiky. Samozřejmě zde nechybí reflexe tureckých válek, v této fázi zkomplikovaných dvojkralovím v Uhrách a vleklým soupeřením mezi stoupenci Ferdinanda I. Habsburského a stranou Jana Zápolského. Vedle válečných tažení a konkrétních bojových střetů se do editovaných textů promítá nepřehlédnutelné, s tureckými válkami, ale také s modernizací státního ústrojí související stupňování fiskálního tlaku na prakticky všechny vrstvy obyvatelstva habsburské monarchie. Zastoupeny jsou tu rovněž prameny k dějinám reformačního diskursu, které se týkají především raného pronikání luterství a novokřtěneckého hnutí do českých zemí. Z dalších závažných témat lze zmínit opatření na ochranu proti opovědníkům a zemským škůdcům, jednání směřující k urovnání hraničních sporů na pomezí Čech a Bavorska či snahy o pacifikaci poměrů ve Slezsku, kde třenicemi mezi obyvatelstvem českých zemí a Polského království přerůstaly v oboustranné násilnosti. V edici ale shledáme rovněž prameny zachycující dění, jež se z naší perspektivy odehrávalo ve velmi vzdálených oblastech, jako konflikty císaře Karla V. Habsburského s francouzským králem Františkem I. nebo námořní výpravu do Tunisu proti korzárovi a toho času vrchnímu veliteli válečného námořnictva osmanské říše Chajruddínu Barbarossovi.